

echter in verlandingsveen in door verveening ontstane plassen. Ook de buitenlandse broedplaatsen die ik ken (Camarque, la Dombes, Untersee, Neusiedler See) zijn veel „kaler” dan de „wouden” in Nederland vermoedelijk zijn geweest. Men zie hiervoor „Over de plaatsnamen met het bestanddeel Woud en hun betrekking tot de bodemgesteldheid” van Prof. Dr. C. H. Edelman (1954) in Bijdragen en Mededelingen der Naamkundecommissie van de Kon. Ned. Akad. van Wetenschappen te Amsterdam, VII. Maar het is natuurlijk mogelijk dat de hedendaagse biotopen van het Woudaapje zowel hier als elders in Europa marginaal zijn en dat het hoofdbiotop van de soort wel degelijk door de „wouden” werd gevormd. Twee andere bedenkingen tegen de mening van Prof. Swaen zouden kunnen zijn, dat ten tijde van het bestaan der „wou-

den” men zich nog niet met het benoemen van vogels bezighield en dat men in die tijd nog geen aapjes kende. Ik blijf dan ook de voor de hand liggende onomatopeeverklaring waarschijnlijk vinden.

Maar wij zijn geleidelijk op het gebied der speculaties gekomen. Het is verleidelijk om verder te zoeken: zou Fitis een onomatopee zijn? Zou de Cirlgors misschien naar zijn wat knerpemde geluid genoemd zijn? Een woord als „Wouw” kan ook een klanknabootsing zijn. Een terrein op zichzelf vormen de streeknamen. Zo wordt in Noordbrabant de Spotvogel „Kateluut” genoemd, een geluid dat in de gezellig opschepperige zang van deze imitator vaak voorkomt.

Wie maakt eens een tabel waarin alle onomatopeeën in het Nederlands, in de Nederlandse streeknamen en in de moderne talen naast elkaar staan?

Nogmaals het voorkomen van de Steur (*Acipenser sturio*) in Nederland na 1931

J. W. JOOSTEN.

In De Levende Natuur van januari 1963, blz. 15 en 16, geeft Drs. C. J. Verhey een overzicht over de steurvangsten in de Nederlandse wateren na 1931. Hiervan zijn er drie afkomstig uit de Noordzee, twee uit de Waddenzee en de overige uit de binnenwateren.

Aan de hand van de gegevens uit het jaarnale van het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee te Den Helder is het mogelijk deze lijst met 19 waarnemingen uit te breiden. Helaas zijn hiervan lang niet altijd alle gegevens betreffende de vangst opgenomen, zodat van enkele

waarnemingen slechts zeer summere bijzonderheden bekend zijn. Dit doet echter niets af aan het feit, dat de Steur op de betreffende datum is gevangen c.q. waargenomen.

Ook deze waarnemingen heb ik in chronologische volgorde opgenomen om het overzicht te vergemakkelijken.

- 17 Juni 1933: 1 ex. gevangen bij de Zuiderhaaks; nadere gegevens ontbreken.
- 22 Juni 1933: 1 ex. eveneens van bij de Zuiderhaaks, gevangen op 8 vadem diepte.

- 26 Mrt. 1936: 1 ex. gevangen ten zuiden van het lichtschip Texel.
- 4 Juni 1936: 1 ex. van ongeveer 80 cm lengte; geen andere gegevens.
- 17 Mei 1937: 1 ex. gevangen bij de Zuiderhaaks op 13 vadem diepte; dit dier was ongeveer 1 meter lang.
- 17 Juni 1937: 1 ex. gevangen bij de Zuiderhaaks; eveneens ongeveer 1 meter lang.
- 10 Juli 1937: 1 ex., een ♂ van 1,02 meter lang, gevangen dwars van Camperduin op 10 vadem diepte.
- 13 Juni 1947: 1 ex. gevangen 30 mijl NW van Terschelling (aan de rand van de Diepte tegen de Rug van Terschelling) op 17 vadem; dit dier, een ♀ van 2,52 meter lengte en 73 kg zwaar, werd te Oudeschild aangevoerd door de TX 37 en verkocht voor f 235,—.
- 29 Aug. 1948: 1 ex. van ongeveer 2 meter lengte, aangespoeld gevonden bij Biezeling (Zeeland) in de Bocht in de Westerschelde bezuiden het dorp Kappelle (mededeling van B. J. J. R. Walrecht, hoofd der school te Biezeling).
- 13 Mrt. 1950: 1 ex., een ♀ van 118 kg, aangevoerd te IJmuiden door de Vl. 61, vangplaats onbekend (bericht D. Kruyff).
- 19 April 1952: 1 ex. van ruim 1 meter werd springlevend binnengebracht te Den Helder door de HD 89; dit dier, gevangen even buiten de Texelse Steenen (2 mijl west van de boei ST 5), werd 21 april verzonden naar het aquarium van Artis.
- Half okt. 1953: 1 ex., een ♀ van 16 kg, gevangen bij de boei ST 3 door de HD 74; dit dier was „precies aan de maat”.
- 5 Dec. 1953: 1 ex., een ♀ van 55 kg, gevangen door de TX 32 ten noorden van de Brandaris en verkocht voor f 4,20 per kg.
- 1 Nov. 1955: 1 ex., een ♀ van 1,85 meter, gevangen door de HD 37 op 20 vadem ten NW van het lichtschip Terschellingbank.
- 23 Febr. 1956: 1 ex., een ♀ van ruim 1,50 meter, eveneens gevangen door de HD 37, NNO van het lichtschip Terschellingbank op 21,5 vadem.
- 12 Aug. 1956: 1 ex. van 2,50 meter, gevangen met garnalenkor bezuiden Terschelling en aangevoerd te Harlingen (mededeling Dr. J. Verwey).
- 24 April 1957: 1 ex., een ♀ van 2,95 meter en 193 kg, gevangen in de Texelstroom op 6 vadem; dit dier is verkocht te IJmuiden voor f 817,—.
- Augustus 1961: 1 ex. van 20 kg, verkocht te Den Helder voor f 72,50; nadere gegevens ontbreken.
- 14 Juni 1962: 1 ex. gevangen bij de Zuiderhaaks op 9 vadem diepte door de HD 7; ook hier ontbreken nadere gegevens.

De Steur van half oktober 1953 was „precies aan de maat”. Dit zou inhouden dat hij of zij 1,50 meter lang geweest moet zijn. Dit is namelijk, volgens onze inlichtingen, de minimummaat voor aangevoerde Steur op de afslag.

Ook uit deze gegevens blijkt, alhoewel dus het gehele jaar door Steuren gevangen worden, de top der vangsten in mei te liggen (5 ex.). Ook blijkt dat, voor zover het geslacht bepaald is, de meeste dieren vrouwtjes waren.

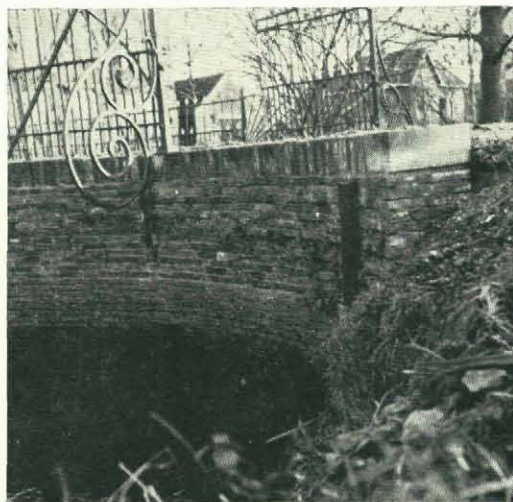
De heer A. C. V. van Bommel schrijft in een artikel over vissoorten, die uit de Nederlandse fauna dreigen te verdwijnen (D.L.N. mei 1957 blz. 111), dat de mannetjes een kortere levensduur hebben dan de wijfjes, ook kleiner blijven en vermoed-

delijk reeds zijn uitgestorven. Inderdaad doen de gedane waarnemingen dit vermoeden ontstaan, hoewel ook de mogelijkheid bestaat, dat de mannetjes, aangezien zij lang niet zo groot worden als de wijfjes, bij de vangst meestal beneden de minimummaat van 1,50 meter zijn en dan ook niet aangevoerd worden, zodat dergelijke vangsten van het mannelijke dier ook niet bekend worden. Immers, de

meeste waarnemingen komen van de visafslagen. Bovendien zijn het alleen de wijfjes die, door hun kuit, het geld opbrengen, waar het de visser tenslotte om gaat.

Er zullen overigens wel meer Steuren gevangen zijn, die niet bekend zijn. Hier is echter alleen achter te komen indien men de diverse visafslagen inschakelt bij het onderzoek.

Vragen en korte mededelingen

Varenmuurtjes. In de augustusaflevering van De Levende Natuur 1963 (p. 191) werd o.a. een van de beide varenmuurtjes te 's-Gravesloot (gem. Kamerik) in deplorabele toestand afgebeeld. De droevige aanblik was nog erger dan de foto te zien gaf. Alle bovengrondse plantedelen van het Zwartsteeltje (*Asplenium adiantum-nigrum* var. *obtusum*) waren namelijk verdord als gevolg van de zeer strenge winter.

Dank zij de aanhoudende bemoeiingen en vasthoudendheid van 't Natuurbeschermingsconsulentschap Utrecht van het Staatsbosbeheer en het zeer te loven geduld van de eigenaar is kortgeleden een restauratie van de muurtjes tot stand gekomen. Het

resultaat ziet U op de bovenstaande foto's. Met spanning is daarna uitgekeken of het Zwartsteeltje de ingreep op haar groeiplaats wilde aanvaarden. Op 26 november jl. kon worden vastgesteld, dat verscheidene levenskrachtige varentjes het muurtje sieren. Het ziet er naar uit, dat het experiment is geslaagd. Dit is een winstpunt voor het natuurbehoud. Op deze ervaring kan nu in overeenkomstige gevallen van een noodzakelijk geworden herstel van muurtjes met interessante en van belang zijnde vegetaties doorgewerkt worden.

E. E. VAN DER VOO.
(R.I.V.O.N.)